

غَلَآ	بِهائندی	جَانِبِ طَرَف	قَفْح	بغداى دانه نسی
أَهْل		جَبَلِ طَاغ	بَذْر	تخوم
جَمَالٌ	دوه جی	الصَّعِيدُ مِصْرَ عَلِيَا	مَجْلِس	مجلس

تعلیم (۱۹)

مَنْ الَّذِي بَقِيَ فِي الْجَامِعِ - لِمَاذَا يَبْكُونَ - تَلَا خُطْبَةً فِي الْمَجْلِسِ -
 مَاذَا جَرَى (نه اولدی) لِوُلَاءِ الْجَمَّالِينَ - لَمْ يَنْسَ وَعَدَّهُ - مَاذَا تَرَمِينَ -
 غَلَآ الْقَفْحَ فِي الْجَبَلِ - نَسِينَا اسْمَهَا وَلَكِنْ لَمْ نَنْسَ اسْمَ الْجَبَلِ - مَنْ
 الَّذِينَ بَنَوْا هَذَا الْجَامِعَ الَّذِي قِبَالَةَ الْمَجْلِسِ - أَهْلُ الصَّعِيدِ بَقَوْا وَحَدَّهُمْ
 فِي الْجَبَلِ - لَقِيَهُمْ فِي الْقَلْعَةِ - لِمَاذَا تَمْشُونَ عَلَى مَهْلٍ - لَمْ يَتَلْ خُطْبَتَهُ
 فِي الْجَامِعِ - لَا تَرَمُ هَذَا - هَلْ نَسِيتَ اسْمِي ؟ - مَنْ الَّذِينَ لَقِيْتَهُمْ
 فِي الْجَامِعِ - لَقِينَا أَهْلَ الصَّعِيدِ - جَمَّالُوا الصَّعِيدِ بِمَشُونِ عَلَى مَهْلٍ -
 مَاذَا جَرَى لَكَ - مَا جَرَى لِي شَيْءٌ - اِمْشِ عَلَى مَهْلٍ - لَا تَمْشُوا
 فِي الدِّيَوَانِ .

ترجمه (۱۹) .

چولده بودوه جیلره نه اولدی ؟ - قلعه نك قارشوسنده اولان بو جامهك اسمنی
 اونونديكزمی ؟ - مصر عليا ده دوه جیلره تصادف ايتدك . - اولاد لرم قوشميكز . -
 ينجون اغلا يورسكز ؟ - بونی جامعه آتيمكز . - وعدمزی اونوتمايز . - قلعه جامهكده

خطبه او قومادی می؟ — بوکا موافت ایدیورمی؟ — طاغك اهالیسی جامعهده یالکز
 قالدیله . . . . . مصرده بغدادی بهالندی . — طاغده قالمقغه راضی اولدم . — بوقلهه بی
 کیم بنا ایدی؟ — دوه جیلر آغر آغر یور یورلر . — از میرك بغدادی بها لندی؟ —
 یواشجه یور یور یکز . — نه اونوتدیکز؟ — بزم دوه جینك اسمنی اونوتدم . — قلعهده
 بولنان جامهك قارشو سنده آتله تصادف ایدرسکز .

درس (۲۰) .

(۵) نجی . فعل مهموز

أَفَلَّ ، غروب ایدی -- مَأَلَّ ، سؤال ایدی — قَرَأَ ، او قودی .
 فعلارنده اولدیغی کبی حروف اصیله سندن بری همزة (ء) اولان فعللرد مهموز دینور .
 (۷۶) . — أَخَذَ ، آلدی — أَكَلَ ، ییدی — أَمَرَ ، امر ایدی .
 فعللرینك امر حاضر لری غیر قیاسی اولدیغندن بروجه زیر تصریف ایداش در .

امر حاضر

مُرُ	كُلُّ	خُذْ
مَرِي	كُلِّي	خُذِي
مُرُوا (۱)	كُلُوا	خُذُوا

الی آخره

(۱) قیاسی اوله رق : أُمِرُ — أُمِرِي — أُمِرُوا دخی دینلور .

(۷۷) — تَنْبِيَةٌ — همزة (ء) نك تلفظ جهتياه تحریری اقتضا ایدرسه حرکه نك جنسنه کوره ی و ا دن بری یازیلوب همزه بونلرک اوزرینه وضع ایدیلور

اوقویورلر .	يَقْرَوْنَ	} مثال:
صور یور	يَسْأَلُ	
اوقو	اِقْرَأْ (مؤنث)	

جاءَ فَعَلْنَاكَ تَصْرِيفِي

مضارع		ماضي	
کلیرم یاخود کلیریورم	أَجِيءُ	کلدم .	جِئْتُ (۱)
کلیرسین «	تَجِيءُ	کلدک .	جِئْتَ
کلیر «	يَجِيءُ	کلدی	جِئْتِ
کلیرز «	يَجِيءُ	کلدک	جِئْتِ
کلیرسکز «	تَجِيءُونَ	کلدکز	جِئْتُمْ
کلیرلر «	يَجِيءُونَ	کلدیلر	جِئْتُمْ

(۱) (۲) . کله نه وسطنده اولوب ساکن دخی اولورایسه تخننه دندان یازیلور .

بو فعلك امر حاضرى نادر الاستعمال اولوب بين الناس قولالانيلان شونلار در :
تَعَال ، كَل - تَعَالِي ، كَل (مؤنث ايچون) - تَعَالُوا ، كَلِكْز .

(۷۸) - فا . لام . حروف علت اولان فعللره لفيف مفروق دينور .

مثال : اَتِي ، كَلدى - اَبِي ، ديكسندى ، امتناع ايتدى

عين . لام . حروف علت اولان فعللره لفيف مقرون دينور

مثال : طَوِي ، دوردى - شَوِي ، قيزارتدى ، كَبِي .

رَأَى (۱) فعلك تصريفى

امر حاضر	مضارع	ماضى
كور	كور يپورم ياخود كوررم	كوردم
كور كز	كور يپورسين «	كورديك
		كوردي
كور كز	كور يپور «	كورديك
		كورديك
كور كز	كور يپورسكز «	كورديك
		كورديك
كور كز	كور يپورلر «	كورديك
		كورديك

(۱) مصدره رَأَى يرينه شاف قولالانيلور . نصريفى بروجه آتى در .

امر حاضر

مضارع

ماضی

کور	شُفْتُ	کور یپورم	أَشُوفُ	کوردم	شُفْتُ
کورکز	شُفِّي	کور یپورسین	تَشُوفُ	کور دك	شُفَّتْ
	شَفُوا		تَشُوفِينَ		شُفَّتِ
		کور یپور	يَشُوفُ	کور دی	شَافَ
			تَشُوفُ		شَافَتْ
		کور یپورز	نَشُوفُ	کور دك	شَفْنَا
		کور یپورسکز	تَشُوفُونَ	کور ديكز	شَفْتُمْ
		کور یپورلر	يَشُوفُونَ	کور ديلر	شَافُوا

لغات

سند	حِجَّةٌ	بالق	حَمَكَةٌ *	باشلادی	بَدَأَ
قناد	جَنَاحٌ	مرجمك	عَدَسٌ	طولدی	مَلَأَ (بِ)
کیرج	جِصٌّ	فوجی	بِرْمِيلٌ	امید ابتدی	أَمَلَ
چتال	شُوْكَةٌ	الما	تَفَّاحٌ	پشکیر	فُوطَةٌ
قاشیق	مِلْعَقَةٌ	پرده	سِتَّارَةٌ	ککلیک	حَجَلٌ
آرمود	کَمَثَرِي	پلیچ	فَرُوجٌ	تنجره	طَنْجِرَةٌ

بِنْتِ عَمِّي ، عموجه م قیزی — عموجه زاده م . — ابنِ عَمِّي ، عموجه م
اوغلی — عموجه زاده م .

تعلیم (۲۰)

أَمَا تَرَى ابْنَ عَمِّي يَشْوِي دُجَاجَةً لِيَا كَلْمًا — هَذَا الْبَرَمِيلُ مَلَاتُهُ
بِتَفَّاحٍ — هَلْ تَأْخُذُ جَنَاحَ دُجَاجَةٍ — أَمَا تَأْكُلُ مِنْ هَذِهِ السَّمَكَاتِ —
أَخُذُ مِنْ هَذِهِ الدُّجَاجَةِ — تَعَالَى يَا بِنْتَ عَمِّي — أَقْرَبِي لَنَا هَذِهِ الْحُجَّةَ —
أَتَيْتَهَا لِأَسْأَلَهَا — أَمَلْتُ أَنَّ بِنْتَ عَمِّي تَجِي لِتَرَى التَّفَّاحَ — إِطْوِي هَذِهِ
السِّتَارَةَ — طَوِينَا فُوطَتِنَا وَجِئْنَا — شَوْتْنَا هَذَا الْحَجَلِ الَّذِي نَأْكُلُهُ —
هَلْ أَمَلَاتِ الطَّنْجِرَةَ — لَا يَقْرَؤُونَ — كُلِّي الْعَدَسَ — بَدَّؤُوا أَنْ يَقْرَؤُوا —
إِسْأَلُوا ابْنَ عَمِّنَا — مَا رَأَيْنَاهُمْ يَأْكُلُونَ — ابْنِ عَمِّكَ لَمْ يَرَ قَطُّ هَذِهِ الْحُجَّةَ —
مُرَهَا أَنْ تَأْتِي .

ترجمه (۲۰)

كلگز كوركز بو كلككى . — بزدن عموجه زاده سنى سئوال ايتدى . — عميكزك
فيزينك كله جكنى مامول ايديپورميسكز ؟ — تنجره ده بولنان كلككه باقر . —
آنك اوقوداغنى كورمدم . — مرجك تنجره سنى طولدرديكزى ؟ — پشكير كزى
دوركز كللكز . — عموجه م قیزی بزه بر پيايچ فيزارتديرميه جقميسير ؟ — عموجه م
عموجه زاده م وبن برابر ييه لم . — عموجه اسنك بزم كللككمزى امر ايده جكنى
مامول ايديپور . — خاولى بي آل . — اوقوداغمز حجتى اديكزى ؟ — بونى الكز ييكز . —
حجتى اوقوداغمه اونلره امر ايده جكار .

درس (۲۱)

رباعی مجرد .

تَرْجَمَ فَعَلْنِكَ تَصْرِيفِي

ماضی	مضارع	امر حاضر
تَرْجَمْتُ	أَتَرْجَمُ	تَرْجِمْ
تَرْجَمْتَ	تَتَرْجَمُ	تَرْجِمِي
تَرْجَمْتَ	تَتَرْجَمِينَ	تَرْجِمُوا
تَتَرْجَمُ	يَتَرْجَمُ	
تَتَرْجَمْتَ	تَتَرْجَمُ	
تَتَرْجَمْنَا	تَتَرْجَمُ	
تَتَرْجَمْتُمْ	تَتَرْجَمُونَ	
تَتَرْجَمُوا	يَتَرْجَمُونَ	

ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم

ترجمه ای دیورم یا خود ای درم
ترجمه ای دیورسین یا خود
ترجمه ای دیور «
ترجمه ای دیورز «
ترجمه ای دیورسکز «
ترجمه ای دیورلر

ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم

ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم
ترجمه ایتم

(۸۰) - رباعی مجرد سالم لرك جمله سی بو مثل او تصریف اول نور .

لغات

بَرَّطَلْ	رشوت و پردی	رَبِيع	روز کار	إِلَى حَدِّ دَكِينِ
زَعَزَع	صار صدی	نَهَابَةٌ	نهایت	أَشْيَاءَ
بَلْبَلْ	پریشان ایتمی	شَيْخٌ	معلم - اختیار - رئیس قوم	لُوزِ بَادِمِ

برهن کوسژدی - اثبات ایندی	مَقْفُ ظام	سَفَرَجَلَّ ابوا
دَحْرَجَ یووارلدی	وَسَلَّمَ نردبان	صِحَّةٌ صحت ، اصل
قَدَّرَ مقتدر اولدی	بِيعَ صاته	خَشَبَةٌ * اودون پارچه سی
تَصْنِيفُ تصنیف	شِرَاءُ آله	حِكَايَةٌ * حکایه

تعلیم (۲۱)

تَرْجَمْنَا تَصْنِيفَ هَذَا الشَّيْخِ - لِأَنَّا لَا نَدْحَرِجُ هَذِهِ الخَشَبَةَ إِلَى حَدِّ
 السَّلْمِ - بَرَهِنَ بِأَشِيخِ صِحَّةِ هَذَا الْبَيْعِ - - بَرَهْنَتَهَا - زَعَزَعَتِ الرِّيحُ سَقْفَ
 الْبَيْتِ - هَذَا يُبَلِّغُ كُلَّ الْأَشْيَاءِ الَّتِي عِنْدَنَا - هَلْ تَقْدِرُ أَنْ تُتْرَجِمَ لِي
 هَذِهِ الْحِكَايَةَ - أَلَمْ يُبْرَهِنِ صِحَّةَ الْبَيْعِ - هَذَا بَيْعٌ بَرَهْنُوا صِحَّتَهُ - بَرَطَلُوا
 الشَّيْخَ الَّذِي بَرَهِنَ صِحَّةَ الْبَيْعِ - لَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَدْحَرِجُوا الخَشَبَةَ الَّتِي
 هُنَا - الرِّيحُ تَزَعَزَعُ السَّقْفَ - يُتْرَجِمُونَ حِكَايَاتٍ - لَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَبْرَطَلُوهُ .

ترجمه (۲۱) .

نهایت روز کار نردبان اوزرنده بولنان کافه اشیا بی بوزوب طاغندی . - بونی
 ترجمه ایدیکز . - بو حکایه بی نهایتنه دکین ترجمه ایده جکلر . - بوروز کار
 نه در ؟ - بزم طامی صار سان بوروز کار در . - ایشته روز کارک بوزوب طاغندی بی
 اشیا لر . - بو کتابک قیمت اصیله سنی کوستره بیلور میسکز ؟ - بو حکایه بی نهایتنه
 دکین ترجمه ایدیکز . - بوتأ ایفی ترجمه ایدنلر وآنک صحتنی ارائه ایلیانلر قزانه جکلر

۰ — ايشته روز كارك صار صديقي سقف ۰ — بوييماك حقيقتني كوسترنجه يه
 دكين بو معلمه معاش ويرميكر ۰ — بو حكايه بي كيم ترجمه ايدو جك؟ — اكا
 معاش ويرمكللكه مقتدر دكل ۰ — بو حكايه بي ترجمه ايدو بيله جكلرمي؟ —
 بو اودون پارچه لريني بو وارليه ميه جقميسكر؟

درس (۲۲) ۰

افعال مشتقه

افعال مجردة به بر ويا دها زياده حرف علاوه سبيله تشكّل ايدن فعللره افعال
 مشتقه دینور ۰ بو وجهله ده فعل مجردك معناسي تبدل ايدر؛ چونكه زياده حرف
 زياده معنایه دلالت ايدر ۰

(۸۱) — ثلاثي مجرد دن تشكّل ايدن افعال مشتقه (طقوز) اولوب بوده لاجل
 التسهيل علاوه ايديلان حروفاتك عددينه نظرًا : رباعي ، خماسي ، سداسي
 ناملر بيله اوچه تفريق ايديلور ۰

رباعي ثلاثي مجرد اوزرينه بالكز بر حرف زياده ايديلان افعال اولوب بوده
 اوچ بابدر :

(۱) افعال (۲) تفصيل (۳) مفاعلة ۰

ماضي	كوندردي ۰	اَرْسَلْ	} (۱) نهي بابكوزني
مضارع	كوندر يپور ۰	يُرْسِلُ	
امر حاضر	كوندر ۰	اَرْسِلْ	

(۸۲) — بوبابك تشكىلى ثلاثى مجردك اولنه بر (أ) علاوه سيله در بناسى ده تعدیه ایچوندر ؛ یعنی .تشكىل اولدیغی ثلاثى مجردده بر تعدیلك ویرر .

مثال : علم ، ییلدی — اعلم ، ییلدیردی . کبی .

تذییه . — بوبابدن اولوبده اجوف واقع اولان فعللر اراد فعلنه قیاماً نصریف اولنور .

ماضی	مضارع	امر حاضر
أَرَدْتُ	أُرِيدُ	أَرِدْ
أَرَدْتَ	تُرِيدُ	أَرِیدِ
أَرَدْتِ	تُرِيدِينَ	أَرِیدُوا
أَرَادَ	یُرِیدُ	
أَرَادَتْ	تُرِیدُ	
أَرَدْنَا	نُرِیدُ	
أَرَدْتُمْ	تُرِیدُونَ	
أَرَادُوا	یُرِیدُونَ	

(۲) نجی بابك وزنی :

علم ، ییلدیردی . ماضی
 بعلم ، ییلدیبریور . مضارع
 علم ، ییلدیتر . امر حاضر

(۸۳)۔ بوبابك تشكىلى ثلاثىينك عين . نى ضعف ايتمكله يعنى بر تشديد علاوه
سيله در . بنامى تعديه ايچون اولوب متعدى اوليان فعلى متعدى قىلار .

مثال: عِلْمٌ ، يِلْدَى -- عِلْمٌ ، يِلْدِيْرْدَى . كَبِيْ .

تنبیه . -- بوبابدن اولوبده مثال ، مضاعف ، اجوف واقع اولان فعللر عِلْمٌ

كَبِيْ تصرف اولنورلر . ناقص اولان فعللره آخرلرى جهته رَمَى كَبِيْ تصرف
اولنورلر .

ماضى	مضارع	امر حاضر
قَرَّبَ ياقلاشدىردى	يُقَرِّبُ ياقلاشديرپور	قَرِّبْ ياقلاشدير
وَسَّعَ كنىشلتدى	يُوسِّعُ كنىشلتدپور	وَسِّعْ كنىشلت
نَوَّمَ اويوتدى	يُنَوِّمُ اويودپور	نَوِّمْ اوبود

مثال:

باب مذکور دن اولان ناقص فعللر رَمَى كَبِيْ تصرف اولنورلر

مَشَى بوروندى	يُمَشِيْ بوريدپور	مَشِيْ بورود
اِغْلَاتدى	يُغْلِيْ اِغْلَادپور	اِغْلَا اِغْلَاد

مثال:

آيرلدى

فَارَقَ

آيريلير

يُفَارِقُ

آيريل

فَارِقَ

(۳) نهي بابك وزنى

(۸۴) — بوبابك تشكيلي ثلاثينك فاء ايله عين . اره سنه برأ علاوه سيله در
بناسی ایکی کتشی اره سنده کی اشراکی اراهه ایدر . « اثینت بینند
مشارکت ایچون در »

تنبیه — بوبابدن اولوبده مثال ، اجوف واقع اولان فعلاز فآرق کبی
ناقص اولانلر اخرلری جهتیه ، رمی کبی تصریف اولنور لر .

خماسی ثلاثی مجرد اوزرینه ابکی حرف زیاده سیه شکل ایدن افعال
اولوب بوده بش بایدر :

(۱) تَفَعَّلُ (۲) تَفَاعَلُ (۳) اِنْفَعَالُ (۴) اِفْتِعَالُ (۵) اِفْعَالُ

اوکرندی	تَعَلَّمَ	} (۱) نعی بابک وزی
اوکر نیور	يَتَعَلَّمُ	
اوکرن	تَعَلَّمَ	

(۸۵) — بوبابك تشكيلي ثلاثی مجرد نك اوله بر (ت) . وعین الفعله بر ( )

علاوه سیه در بناسی عمومیت اوزره مجهول یاخود مظاوعت معنا سنه در .

فیزلدی	تَكَبَّرَ	} مثال :
اولدی	تَعَلَّقَ (به)	

تنبیه — کرك بوبابدن وکرك تَفَاعَلُ با بدن اولان افعال ناقصه نك ماضیلری
رمی کبی ومضارع وامر حاضراری رَضِيَ کبی تصریف اولنور لر .

مثال: تَعْرَى ، صویوندی۔۔۔ یَتَعْرَى ، صویونوبور۔۔۔ تَعْرَى ، صوبون

لغات

تَغْدَى	اوکله طعامی ایتدی	تَلَج	فار۔ بوز	جِبَّةٌ	جبه
تَعَشَى	« «	طِفْلٌ	کوچک چوجق	جَمَلٌ	دوه
تَكَلَّمَ	سویادی	أَمَكَنَّ	اوله ییلوردی	طَيِّبٌ	طیب۔ حکیم
سَافَرَ (إِلَى)	کیتدی	أَمَاتَ	اولدیردی	شَامٌ	شام
جَادَلَ	مجادله ایتدی	وَطَنٌ	وطن	سَرَجٌ	اگر
جَازَى (بِ)	مکافات ایتدی	حَيْثُ	اوراده۔ او حالده	طِبٌّ	علم طب
عَذَّبَ	اذیت ایتدی	أَنَاضُولٌ	اناطونی	أَفْعَالٌ	فعالر۔ ایشار
خَبَّرَ (بِ)	خبر ووردی	أَعْطَى	ووردی	عَسَاكِرٌ	عساگر

تعلیم (۲۲)

فَارَقْنَا مَصْرَ وَطَنِنَا وَسَافَرْنَا إِلَى الشَّامِ - تَعَشِينَا مَعَ طَيِّبِ جَادِلِنَاهُ -
لَا تُبَكِّ هَذَا الطِّفْلَ وَلَا تُعَذِّبُهُ - نَتَعَرَّوْنَ مِنْ جِبَّتِكُمْ - عَذَّبَ التَّلَجَ العَسَاكِرَ
الَّذِينَ كَانُوا فِي الْحَرْبِ - مَا أَمَكَّنَهُ أَنْ يُجَادِلَهُ - لَمْ يُمَكِّنِي أَنْ أُجَازِيَهَا
بِأَفْعَالِهَا - هُوَ لَا يُرِيدُونَ أَنْ يَتَغَدَّوْا - هَلْ تُرِيدُ أَنْ تَتَغَدَّى مَعِي -
أَخْبَرَنِي طَيِّبِنَا بِأَنَّ الْإِهَالِيَّ عَذَّبُوهُ - سَافَرُوا إِلَى الْأَسْتَانَةِ حَيْثُ يَتَعَلَّمُونَ

الطَّبِّ - لَمْ يُمْكِنْنَا أَنْ نُشَيِّ الْعَمَلُ = هَذَا طِفْلٌ أَرَادُوا أَنْ يَمِيتُوهُ -
 أَعْطَاهُ هَذِهِ الْجُبَّةَ - إِعْطَانِي هَذَا - أَعْطَيْتُهُ هَذَا الْجَمَلُ - أَدْخَلَ
 الطَّبَّيبُ - أَخْبَرُونِي بِأَنَّ السَّرِجَ لَمْ يَتَكَسَّرْ - أَلَمْ يَفَارِقُوا الْوَطَانَ -
 تَعَلَّقَتْ جِبَّتَهُ بِالسَّرِجِ - لَا تَنْكَلِمُ كَذَا - وَسِعَ لِي هَذِهِ الْجُبَّةَ - نَوِّمَتْ
 طِفْلَهَا - أَرْسَلَتْ دَوْلَةَ عَسَاكِرِهَا إِلَى الْخُدُودِ - قَرَّبَ إِلَيْنَا الْمَائِدَةَ وَأَكَلْنَا
 مِنْهَا - تَعَرَّيْتُ مِنْ جِبَّتِي - لَمْ يَرِدْ أَنْ يَدْخُلَنِي .

ترجمه (۲۲)

استانبوله عزیمت ایده جکله ، اوزاده حکیمک او کریمک ایسته یورلر . - او کا سونلک
 ممکن دکلیدی ؟ - بزى قویق (صوفیق) نیچون ایسته میورسکز ؟ - ایسته
 غوغا ابتدکم حکیم . - اونی بوندن خبر دار ایتمک بنم ایچون ممکن دکلیدی . -
 ایسته بو کوچک چوجفی اغلادن آدم . - بوجه بی بکا ویرکز . - جبه کزی
 چیقار میکز . - بزمله اقشام طعامی ایدیکز صوکره کیدرسکز . - چوجفی او بودکز
 وسولنمیکز . - بونی اوکا ویردم . - آنلر ایچون کیتمک ممکن دکلیدی . - بکا
 اذیت ایتمیکز . - استانبولده حکیمک او کره نیورلر . - افعالکزه کوره سزه
 مکافات ایده جکم . - ایسته بوقار یلرک اذیت ابتدکاری چوجق . - بونی ساتون
 آلم ، آلداندم .

درس (۲۳)

افعال مشتقة نك ما بعدی

مسامحه یعنی كه وشكلك ایتدی	تَهَاوَنُ	} (۲) نَجِي بَابِك وَزْنِي
مسامحه ایدیپور	يَتَهَاوَنُ	
مسامحه ایت	تَهَاوَنُ	

(۸۶) — بوبابك تشكيلي ثلاثيسنك اولنه بر ت وفاء الفعلندن صوكره بر ا علاوه سيله اولوب بنا سی مشاركت ایچوندر .

مصالحه ایتدیلمر	تَصَالَحُوا	] مثال :
مکتوبلشدیلر	تَكَاتَبُوا	

اوزاقلاشدی	انصَرَفَ	} (۳) نَجِي بَابِك وَزْنِي
اوزقلاشیپور	يَنْصَرِفُ	
اوزاقلاش	انصَرَفَ	

(۸۷) — بوبابك تشكيلي ثلاثيسنك اولنه اِنْ علاوه سيله اولوب بنا سی مطاوعت ایچوندر .

مثال : انخدَع آلداندی .

قزاندی	اِكْتَسَبَ	} (۴) نَجِي بَابِك وَزْنِي
قزانیپور	يَكْتَسِبُ	
قزان	اِكْتَسَبَ	

(۸۸) — بوبابك تشكىلى ثلاثيسنك اولنه بر ا وفاء الفعلندن صوكره بر
ت علاوه سيله در بناسى اكثر يتله مشاركت ايچون اولوب بعضاً مطاوعت ايچونده اولور .

طوپلانديلر	اجتمعوا	} مثال :
التزام اولندي	التزم	

نبيه . — بوبا بدن اولان ناقص فعلار ' آخر لر ينه نظرا ' رمى كى نصر يف اولنور لر

صاتون آلدی	اشترى	} مثال :
« آليور	يشترى	
« آل	اشتر	

يشلندي	اخضر	} (۵) نجي بابك وزنى :
يشلانيور	يخضر	
يشلن	اخضر	

(۸۹) — بوبابك تشكىلى ثلاثيسنك اولنه بر ا ولام الفعلى اوزرينه بر

(۶) علاوه سيله اولوب بناسى الوان و عيوب ايچوندر يعنى رنگارى و عيوبى بيان ايدر .

قزاردى	احمر	} مثال :
شاشى اولدي	اعور	

سداسى ، ثلاثى اوچ زرينه او حرف زياده سيله تشكيل ايديلان افعال اولوب

بوده درت با بدر : (۱) استفعال ، (۲) افعیلال ، (۳) افعیهال ، (۴) افعیوال
 فقط بونارك ایچنده کترتله مستعمل اولانی استفعال بابی اولدیغندن دیگرلری
 ترك اولمش در

خبردار اولدی	اِسْتَخْبِر	} برنجی بابك وزنی :
خبر دار اولیپور	یَسْتَخْبِر	
خبر دار اول	اِسْتَخْبِر	

(۹۰) — بوبابك تشکیلی ثلاثیسنك اولنه اِسْتَعْلَاوه سیله در . بناسی
 طلب وطن معنا سنه در .

بیوکلندیردی	اِسْتَكْبِر
مفرت طلب ابتدی	اِسْتَفْعِر

تنبیه . — بوبابدن اولان فعل اجوف صَار و فعل ناقص رمی کبی
 تصریف اولنورار .

مثال :

اِسْتَحْجَاب ، اسعاف ابتدی . یَسْتَحْجِب ، اسعاف ایدیپور . اِسْتَحْجِب ، اسعاف ایت . فعل اجوف
 اِسْتَسْقِ ، صوابسته دی . یَسْتَسْقِ ، صوابسته پور . اِسْتَسْقِ ، صوابسته . ناقص فعل

لغات

اِقْتَرَبَ	اَبُون	لَعَبٌ	اِسْتَأْهَلَ	لا بقی اولدی
اِحْمَرٌ	مقدار	مَبْلَغٌ	اِسْتَحْسَنَ	بکندی
وَجْهٌ	چایر لر	مَرْوَجٌ	اِسْتَأْنَى	بکله دی
رَبٌّ يُّودُوبٌ بِسَلْبَانٍ	وقعه	وَاقِعَةٌ	رُؤَسَاءُ	رئیس لر
مَطْلُوبٌ	کوز یا شاری	دُمُوعٌ	لَا شَكَّ أَنْ	شبهه سزکه
رُعَاةٌ	فکر	رَأْيٌ	إِلَى أَنْ	دکین

تعلیم (۲۳)

هَذِهِ وَاقِعَةٌ تَسْتَأْهَلُ دُمُوعَنَا - اِسْتَحْسِنُوا رَأْيَهَا وَاسْتَأْنُوا - يَا رَبِّ
اِسْتَجِبْ مَطْلُوبَنَا - اِسْتَسْقِنَا هَوْلَاءَ الرُّعَاةِ - هَلْ أَنْتَ تَسْتَأْنِيهَا إِلَى أَنْ
يَقْتَرِبَ الرُّعَاةُ الَّذِينَ اسْتَسْقَيْتَهُمْ - لَا شَكَّ أَنَّ الَّذِينَ يَسْتَغْفِرُونَكَ يَسْتَأْهَلُونَ
أَنْ تَسْتَجِيبُوا مَطْلُوبَهُمْ - اِقْتَرَبْنَا مِنَ الرُّعَاةِ وَرَأَيْنَاهُمْ يَتَصَالِحُونَ - أَمَا
تَصَالِحُ هَوْلَاءَ الرُّعَاةِ الَّذِينَ اجْتَمَعُوا - التَّزِمِ الرُّؤَسَاءَ أَنْ يَجْتَمِعُوا قَبْلَ أَنْ
يَسْتَحْسِنُوا رَأْيَنَا - اِخْضَرَّتِ الْمَرْوَجُ - اِحْمَرَّ وَجْهُهُ - لَا نَسْتَكْبِرُ الْوَاقِعَةَ
- لَمْ يَتَّهَوْنَا

ترجمه (۲۳)

بو وقعہ بی یوکلندیر میگز . - فکر لرینی تحسین ایدیور میسکز ؟ - شبهه سز

رو ساء مطلق بکزی اسعاف ایدہ جکار . — یانہ کلدی (بکا تقرب ابتدی) وعفو
ایستہ دی . — اونار بنی بکله مکہ مجبور درار . — انلرک مطلق بندن خبردار سکر
— بن بومبلی قزاننجه به دکن او بنی بکله به جک . — بو او یوندہ قزانمادی . —
اونلر یاقلاشوب کوردیلر که چوبانلر اوز اقلاشپورلر . — بوچایر لردہ بولناب
چوبانلر باریشمق ایچون طویلاندیلر . — بز یازلدق .

درس (۲۴)

افعال مشتقه نك ما بعدی

(۹۱) — رباعی مجرددن تشکیل ایدن افعال مشتقه دن کثیر الاستعمال اولانی
تَفَعَّلَ بابی اولوب بونکده صورت تشکیلی رباعی مجردک اولنه بر (ت) علاوه سیمله
در . بناسی اکثر یتله مطاوعت ایچوندور .

یووارلندی

تَدَحْرَج

یووارلنیپور

یَتَدَحْرَج

یووارلان

تَدَحْرَج

مثال :

تَهْفَرُ کریله دی (کری کری به کیتمک) . — تَبَلَّلَ ، قارشیدی . فعللر یدہ
بووجهله تصریف اولنورلر .

اسم فاعل ومفعول

(۹۲) — ثلاثی مجرددن اسم فاعل یا یمقی ایچون فاء الفاعلندن صوکر بر (ا) علاوه
ایدوب عین الفعلنی مکسور (ـ) قیلقی ایله اولور

اسم مفعول یا یحق ایچوندہ اولنہ (م) وعین الفعلدن صوکرہ بر (و) علاوہ ایدیلور

اسم فاعل	دن	ضَرْبَ	اوران	ضَارِبَ	} مثال:
اسم مفعول	"	"	اوریلان	مَضْرُوبَ	

افعال غیر قیاسینک اسم فاعل و مفعولاری

اسم مفعول	اوزانان - اوزانمش	مَمْدُود	اسم فاعل	اوزادان	مَادٌ (۱)
	قونیلان - قونیش	مَوْضُوع		قویان	وَأَضِعَ
	سویله نیلان سویلانش	مَقُول (۴)		سویلین	قَائِل (۲)
	آبتلان - آتلش	مَرْمِي (۵)		آتات	رَام (۳)

(۹۳) - كرك رباعي مجرد دن وكر كسه افعال مشتقه دن اسم فاعل واسم مفعول

تشکیل ایتیمك ایچون مضارعك مفرد غائبك (ی) سی یرینه (م) قویلمیدر.

اسم فاعله ، فعاك عین الفعلی مكسور (ی) اسم مفعوله مفتوح (ی) اوور

اسم مفعول	اسم فاعل	مضارع	} مثال
کوندریلان	کوندرن - مَرْسِل	یُرْسِلُ کوندر بیوز - مَرْسِلُ	
قوللانیلان	قوللانان - مُسْتَعْمِل	یُسْتَعْمِلُ قوللان بیوز - مُسْتَعْمِلُ	
یوار لانیلان	یووارلانیلان - مَدْحَرَج	یُدْحَرِجُ یووار لانیوز - مَدْحَرَجُ	

(۱) مَادِ یرینه - (۲) قَائِل یرینه - (۳) رَامِي یرینه - (۴) مَقُول

یرینه - (۵) مَرْمِي یرینه

(۹۴) — تنبيه — اسم فاعل ومفعولك جمعك نيك اصل اولديغى (درس ۱۰) ده كوراش در .

(۹۵) — اسم فاعل . ضمير شخصينك بريانه يا خود بر اسمله برابر تركيبده واقع اولديغى وقت حال معناسنى ارائه ايدر .

فويورم	فويورم	فويورم	} مثال :
فويورم	فويورم	فويورم	
فويورم	فويورم	فويورم	

لغات

عمل	ياپدى	بعيداً	اوزاق	كلمة * سوز - كلمه
حب	سودى	مطر	بغمور	قصور كوشكار
سكن	اقامت ايتدى	ثوب	البيسه	خيم چادر لر
مسك	ظوندى	مسكين	فقير	طبقة * فات
عرف	طانيدى	خان	خان	طبقات قاتلر
غش	آلداندى	شحاس	باقر	
وسغ	كير لتدى	در بزين	پرمقلىق - ترا بزان - قور قولىق	

تعليم (۲۴)

ماذا أنت عامل — هل أنت مايك — نحن ماسكون — اين هم ساكنون —

هَذَا هُوَ الضَّارِبُ وَذَٰكَ هُوَ الْمَضْرُوبُ - هُوَ لِأَنَّ سَاكِنُونَ هُنَا - قُلْ
 لِي آيِنَ أَنْتَ سَاكِنٌ - أَنَا سَاكِنٌ فِي الْخَانِ - عَرَفُوا أَنَّهُ مَغْشُوشٌ - هَذَا
 الْخَانُ مَسْكُونٌ - هَذِهِ مَسْكِينَةٌ مُوسَخَةٌ - لِأَنَّا سَاكِنُونَ
 بَعْدًا مِنْ هُنَا - رَأَيْتُمْ يَتَقَهَّرُونَ - مَاذَا هُوَ مَا سَكَ - ثَوْبِي مَوْضُوعٌ عَلَى
 الدَّرَابِزِينَ - هَذِهِ مَسْكِينَةٌ هِيَ سَاكِنَةٌ تِلْكَ الطَّبَقَةُ الَّتِي دَرَبَزِينَهَا مَعْمُولٌ
 مِنْ نَحَاسٍ - هَلْ هَذِهِ الْخِيمُ مَسْكُونَةٌ - هَلْ الْمَطَرُ وَقَعَ - هَذِهِ هِيَ
 الطَّبَقَةُ الَّتِي أَنَا سَاكِنٌ فِيهَا - مِنْ آيِنَ أَنْتِ جَائِيَةٌ .

(ترجمه ۲۴) .

بولار قوناقلرده اولرده چادرلرده ساکن در لر . - اوقاری نه طور یبور ؟ - بوقوناقلر
 مسکونیدر لر ؟ - معلومکه سزالداندیکز . - او (مؤنث) نره ده اقامت ایدیبور
 ؟ - یاغمور یاغیور . - بوکله بزده مستعملدر . - بوسوزی سزدن کیم استعمال ایدیبور
 ؟ - طوتیلان . - بوسوز معلومدر . - پرمقانی کیم طوتیبور ؟ - اوقاری نره دن
 کلیبور ؟ - بوکوشکدن کلیبورم . - بوپرمقانی اوزرنده بولنا نلر معلومدر لر
 . - بوکله بی کیم طانیور ؟ - بوکله لر مستعمل دکلدر لر . - بو فقیر بوقانده
 اقامت ایدیبور . - البسه کزی نیچون کیرلیدیور سکر ؟ - طوتیلان قادین . -
 آلدان .

(درس ۲۵)

افعالك ازمنهٔ مركبه لری .

افعالك ازمنهٔ مركبه لری فعل اعانه واسطه سيله اولوب فعل اعانه ده گان
و صَار در ، « بولنلر عربجه ده افعال ناقصه دینور » لسان عربده ماضی شهودی
ونقلی بردر .

گان نك ماضی شهودی و نقلی :

ماضی نقلی	ماضی شهودی	ماضی نقلی	ماضی شهودی
ایمیشز	ایدك .	ایمیشم	ایدم .
ایمیشکز	ایدیکز .	ایمیشك	ایدك .
ایمیشلر	ایدیلر .	ایمیش	ایدی .

(۹۶ . - گان ایله برابر صار ده کتور بلور ایسه او حالده حکایهٔ ماضی شهودی و نقلی اولمش اولور .

اگر کلامده تأکید مراد اولنور ایسه بو حالده صار دن مقدم برده قَدْ کتور بلور

مثال] گان قَدْ صار « اولدی ایدی یاخود اولمش ایدی
کنت قَدْ صرت « اولدی ایدك یاخود اولمش ایدك

(۱) وارلق فعلنك ازمنهٔ مركبهٔ سى

ماضى شهودى و نقلی

گانِ عِنْدِي بنم وار ایدی (بنده ایدی)	گانِ عِنْدَنَا بزم وار ایدی (بزده ایدی)
گانِ مَعَكَ سنك وار ایدی (سنك له ایدی)	گانِ مَعَكُمْ سزك وار ایدی (سزك له ایدی)
گانِ لَهُ اونك وار ایدی (اونك ایدی)	گانِ لَهُمْ اونلرك وار ایدی (اونلرك ایدی)

الى آخره

حکایهٔ ماضی شهودی و نقلی

(۹۷) - حکایهٔ ماضی شهودی ایچون (گان) ایله برابر (صار) ده کتور یلور .

گانِ قَدْ صارِ عِنْدِي	بنم اولدی	ایدی -	بنم اولمش	ایدی
گانِ قَدْ صارِ مَعَكَ	سنك	«	سنك	«
گانِ قَدْ صارِ لَهُ	اونك	«	اونك	«

الى آخره

(۹۸) - مستقبلا

يَكُونُ مَعِي	بنم له اوله	جق -	بنمله اولور
يَكُونُ لَكَ	سنك اوله	جق -	سنك اولور
يَكُونُ عِنْدَهُ	اونك اوله	جق -	اونك اولور

الى آخره

(۳) افعال سائرہ نك ازمنہ^۱ مركبه لری .

(۹۹) - اسان عربده بر فعلك حكاية الحال في الماضي صيغه سنی تشكيل
ايشمك ايچون مذکور فعلك مضارع وياخود اسم فاعل صيغه سنك اولنده اشخاصه
كوره گان كتور يلور .

آغلا يور ايدك	] مثال :	كُنْتَ تَبِي
اينبور ایدی		كَانَتْ نازِلَةً

ماضي شهودی و نقلی

(۱۰۰) - اسان عربده ماضي شهودی و نقلی بر صيغه در .

دَفَنْتُ (مؤنث) الدَّرَاهِمُ پاره بی کومدی یاخود کومش	] مثال :
بَعْدَ مَا فَرَعْتُ بتور د کدن صکره یاخود بتورمش اولدقدنصکره	

(۱۰۱) - هر قنفي بر فعلك حكاية ماضي شهودی و نقلیسنی سويلك ايچون فعل
مذکورك ماضيسنك ابتدا سنه اشخاصه كوره (گان) كتور يلور

مثال :

كَانَتْ كَثْرَتُ الصَّيْنِي (۱) چناقلری قیردی ایدی یاخود قیرمش ایدی . کبی .
(۱۰۲) - هر هانکی بر فعلك ماضيسنك اولنه (گان) فعلنك فعل مضارعیسی كتور يلور
ایسه اول فعلك حكاية مستقبل صيغه سی تشكيل ايشم اولور .

يازه جق ايدم	] مثال :	أَكُونُ كَتَبْتُ
يازه جق ايدك . کبی .		تَكُونُ كَثَبْتُ

(۱) فعل اعانه دن صوکره (قد) اداتی وضع ایدلمکده جائزدر .